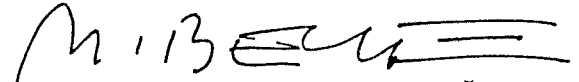

2/1045-16910/40338

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA,

“2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu ile 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi”, gerekçeleri ile birlikte ektedir. Gereğini arz ederim. 19.09.2002.

Prof. Dr. Mehmet BEKAROĞLU
Rize Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Türkiye'nin mevcut toplumsal, siyasi ve ekonomik sorunlarını çözmesi, demokrasisini geliştirmesi ile mümkündür. Demokrasinin gelişmesi ise, düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüklerinin önündeki engellerin kaldırılması ile olur.

Her şeyden önce siyasetin serbest bir ortamda yapılabilmesi, halkımızın tercihlerinin parlamentoya eksiksiz yansiyabilmesi gerekir.

Son zamanlarda Anayasa değişiklikleri ve yasal düzenlemelerle önemli iyileştirmeler yapılmışa ancak bunlar yeterli değildir. Mevcut seçim sistemi ve siyasi partiler yasası, hala millet iradesinin parlamentoya eksiksiz yansımını engellemektedir.

Önceki seçimlerde seçmen tercihlerinin önemli bir bölümü parlamento dışında kalmıştır. Siyasi gözlemciler, bu oranın önümüzdeki seçimde daha da artacağını ifade etmektedirler.

Bu kanun teklifi ile seçimlerdeki ülke barajı, yüzde ondan yüzde beşe çekilmektedir. Ayrıca tercih sistemi getirilerek, sınırlı da olsa, seçmene istediği kişileri milletvekili seçme imkanı tanınmaktadır.

Aynı şekilde yapılan değişiklikle serbest siyaset ve parti içi demokrasinin önündeki engeller azaltılmaktadır.

Kanun teklifinin esas amacı, yapılacak genel seçimler sonrasında oluşacak parlamentonun meşruiyetinin daha az tartışılır hale getirilmesidir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Bu madde ile seçmene milletvekili aday listesinde tercih yapma hakkı tanınmaktadır.

Madde 2- Bu madde ile milletvekili seçilme hakkı önündeki engeller azaltılmakta, özellikle düşünce suçu dolayısıyla milletvekili seçilme yasağının kapsamı daraltılmaktadır.

Madde 3- Tercih sisteminin işletilmesi için siyasi partilere seçim çevrelerinde milletvekili sayısının iki misli aday gösterme zorunluluğu getirilmektedir. Yine aynı madde ile, seçim çevrelerinin en az yarısında adayların ön seçimle tespiti zorunluluğu getirilmektedir.

Madde 4- Tercihli sistemde oy kullanma şekli tarif edilmektedir.

Madde 5, 6, 7- Bu maddelerde tercihli sistemde tutanakların nasıl düzenleneceği tarif edilmektedir.

Madde 8- Genel ve ara milletvekili seçimlerinde ülke barajı yüzde ondan yüzde beşe düşürülmektedir.

Madde 9- Tercihli sistemde partilere düşen milletvekillerinin hangi adaylara nasıl verileceği tarif edilmektedir.

Madde 10- 22. Dönem Milletvekilliği seçiminde seçim ve sandık kurullarının nasıl oluşturulacağını düzenleyen geçici maddedir.

Madde 11. Yürürlük maddesidir.

Madde 13. Yürütme maddesidir.

**2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu ile 298 Sayılı
Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri
Kanununda Değişiklik Yapılması
Hakkında Kanun Teklifi**

Madde 1- 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 2. Maddesinin 2. fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Seçmen, oyunu tam bir serbestlikle kendisi kullanır ve seçim çevresindeki milletvekili listesindeki adaylar arasında tercih yapılabilir.”

Madde 2- 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 11. Maddesinin f bendinin 2. fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü ve dördüncü fıkraları kaldırılmıştır.

“Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitabının birinci babında yazılı, 158. ve 159. maddeler hariç, suçlardan veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etme suçundan mahkûm olanlar.”

Madde 3- 2839 sayılı Millet Vekili Seçim Kanunu'nun 12. Maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Siyasi partiler, her seçim çevresi için milletvekili sayısının iki katı aday gösterirler.”

“Siyasi partiler, seçime katıldıkları seçim çevrelerinin en az yarısında adaylarını, o seçim çevresindeki kayıtlı üyelerin katılımı ile ve hakim nezaretinde ön seçim yapmak suretiyle tespit ederler. Ön seçimlerde, seçim gününden altı ay önce siyasi partiye kayıtlarını yaptırmamış üyeler oy kullanamazlar.”

Madde 4- 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 28. maddesinin 2. fıkrası aşağıdaki gibi değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki 5.fıkra eklenmiştir.

“Seçmen “EVET” mührünü sadece tercih ettiği bir siyasi partiye ait özel daire içine basmak ve isterse, bu partiye ait aday listesinden o seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısının en az yarısı kadar olmak üzere, seçilmesini istediği adayların adları başındaki boş karelere çarpı(x) işareti

koymak suretiyle veya varsa yalnızca oy vermek istediği bağımsız adaya ait oy pusulasını zarfa koymak suretiyle oyunu kullanır.”

“Seçim çevresi milletvekili sayısının yarısı kadar adayın işaretlenmemesi veya tercih işaretlerinin karelerin dışına konulması halinde, tercih işaretleri, o oy pusulalarını geçersiz kılmaz. Bu hallerde oy pusulası, yapılmış tercihler dikkate alınmaksızın ilgili parti lehine verilmiş bir oy sayılır.”

Madde 5- 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun, 27.10.1995- 4125/21 md. Kanunlu mülga olan 30. Maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Sayımın Tutanağa Geçirilmesi”

“Sandık Kurulu, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 105. Maddesi uyarınca oyların sayım ve dökümünü yaparken, tutanakta ayrıca her siyasi parti için verilen tercih işaretli oy pusulalarının sayısı ile parti adaylarına verilen tercih işaretlerinin sayısını da gösterir.”

Madde 6- 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 31. Maddesine aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu tutanakta ayrıca, her siyasi parti için kullanılan tercihli oy pusulalarının sayısı ile parti adaylarına verilen tercih işaretlerinin sayısı da gösterilir.”

Madde 7- 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 32. Maddesine aşağıdaki (g) ve (h) bentleri eklenmiştir.

“ g) Her siyasi parti için verilen tercihli oy pusulası sayısını

h) Siyasi parti adaylarının almış oldukları tercih işaretleri sayısını”

Madde 8- 2839 Sayılı Kanunun 33. Maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki gibi değiştirilmiştir

“Genel seçimlerde ülke genelinde, ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde, geçerli oyların % 5'ini geçemeyen partiler milletvekili çıkaramazlar.”

“Yüksek Seçim Kurulu, bütün illerde bu şekilde alınan bilgilere, Türkiye Genelinde geçerli oyların toplamını yapar ve her siyasi partinin aldığı geçerli oy toplamını genel geçerli oy toplamına bölerek, siyasi partilerin ülke genelinde aldığı oy yüzdesini hesaplar ve %5’lik barajı aşan siyasi partilerin isimlerini il seçim kurullarına bildirir ve ilan eder.

Madde 9- 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu 35. Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Siyasi Parti Adaylarından Seçilenlerin Tespiti

Bir seçim çevresinden, siyasi partilerin adaylarından seçilenler aşağıdaki şekilde tespit edilir.

34. Madde uyarınca partilerin kazandıkları millet vekili sayısı tespit edildikten sonra, her parti için ayrı ayrı olmak üzere Yüksek Seçim Kurulunca bastırılan cetvele,

Adayların adları aday listesindeki sıraya göre alt alta ve aldıkları tercih işareti sayısı hizalarına yazılır.

Listedeki adayların herhangi birinin aldığı geçerli tercih sayısı, siyasi partinin o seçim çevresinde aldığı geçerli oyların % 25 ini aşmakta ise, o partinin çıkardığı milletvekilleri, bu oranı aşanlardan en çok tercih alandan başlamak üzere sırasıyla tespit edilir. Bu oranı aşanların sayısı, o partinin o seçim bölgesinde çıkardığı milletvekili sayısına ulaşmadığı takdirde, eksik kalan sayıdaki aday parti listesindeki sıraya göre seçilmiş olur. O partinin listesindeki son milletvekilliği için tercih işaretlerinin eşit olması halinde parti listesinde önde bulunan aday seçilmiş olur.

Herhangi bir adaya verilen tercih sayısı o partinin o seçim bölgesinde almış olduğu toplam oyların % 25’ini bulmaması halinde tercih sayıları dikkate alınmaz, milletvekilliğine seçilenler adayların parti listesindeki sıralarına göre tespit edilir.

Bu işlemler açık olarak yapılır. Bu işlemler yapılırken adaylar hazır bulunabilir.

İl Seçim Kurulu Başkanı, milletvekilliğine seçilenleri gösteren tutanağı o seçim çevresinde ilan ettirir. Ve tutanağın bir suretini bir hafta süreyle İl Seçim Kurulu kapısına astırır.”

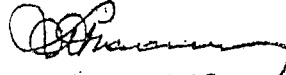
Madde 10- 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçim Kütükleri Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

Geçici Madde 22- Yapılacak olan 22. Dönem Milletvekili Genel Seçimlerinde seçim ve sandık kurullarına, Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan partilerden ve grubu bulunmamakla birlikte son genel seçimlerde o seçim çevresinde en çok oy alan partilerden birer üye alınır. Seçim ve sandık kurulları bu esaslara göre oluşturulur.

Madde 11- Bu Kanunun 1., 3., 4., 5., 6., 7. ve 9. maddeleri 01.01.2003 tarihinde, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 12- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Aşlı gibidir

İbrahim ARAÇ
Kanunlar ve Kararlar Müdürü